

'Op de voorgrond'

Klarinettiste Anna voor de Wind speelt trollen en reuzen

Door Paul Janssen | 5 augustus 2010

Een vrolijke referentie naar het bipolair syndroom van de solist, zo worden de vele stemmingswisselingen in het *Klarinetconcert* van Carl Nielsen wel uitgelegd. "Een grillig concert vol trollen, reuzen en andere Scandinavische sprookjesfiguren", noemt klarinettiste Anna voor de Wind het werk. Zij speelt het als Young artist in residence op 6, 7 en 8 augustus tijdens de Muziekzomer 2010.

"Een mooie gelegenheid om mij te presenteren", zegt de net afgestudeerde klarinettiste. Ze is niet alleen soliste in het concert van Nielsen maar ze brengt ook een nieuw werk in première dat composer in residence Marc Anthony Turnage voor haar schrijft. Een uitdaging, vindt ze. Voor de Wind heeft een zwak voor hedendaagse muziek. Vandaar dat ze volgend jaar ook in Frankfurt de Academie van Ensemble Modern gaat volgen. "Ik ben opgeleid door musici die zelf in een orkest spelen, en vind mijzelf nog niet goed genoeg als het gaat om hedendaagse muziek."

Toch komt ook de keus voor het Klarinetconcert van Nielsen voort uit de wens om niet de platgetreden paden te bewandelen. "De enige restrictie was dat het concert niet voor een al te grote bezetting geschreven moest zijn", verklaart ze haar keuze. "Ik wilde niet iets voor de hand liggends als het concert van Mozart of Weber spelen. En dan kom je al snel uit bij Nielsen."

Rusteloze poëzie

Nielsen schreef zijn concert in 1928 voor de Deense klarinettist Aage Oxenvad nadat hij kennis had gemaakt met de klank van het Kopenhagen Blaaskwintet. Hij schreef een kwintet voor dit vijftal, en besloot vervolgens voor elk van de vijf leden een soloconcert te schrijven. Hij kwam niet verder dan het *Fluitconcert*, geschreven in 1926 en het *Klarinetconcert*. Vooral het eendelige klarinetconcert werd direct zeer goed ontvangen. De recensent van de Deense krant Politiken schreef: "Nielsen heeft de ziel van de klarinet bevrijd. Niet alleen het wilde, dierlijke aspect, maar ook die speciale rusteloze poëzie."

"Het is een vrij nationalistisch werk", zegt Voor de Wind. "Het Scandinavische aspect speelt een belangrijke rol. Trollen, reuzen, de sfeer van de Scandinavische sprookjes, alles komt voorbij. Daarbij is het ook een buitengewoon lastig werk. Oxenvad mopperde vaak dat Nielsen wel klarinet moest kunnen spelen omdat hij systematisch de moeilijkst uit te voeren noten had gebruikt. Hij zei een keer dat hij al gelukkig was als hij tachtig procent van de noten haalde. Nu zijn de instrumenten tegenwoordig behoorlijk verbeterd, maar het is nog steeds erg lastig."

De uitdaging zit hem niet alleen in de noten, maar ook in het grillige karakter van het werk. "Nielsen schakelt razendsnel tussen heel grillige en grimmige passages met een agressieve snaredrum en mooie lyrische

momenten. Juist die afwisseling maakt het concert zo bijzonder. Het is heel virtuoos, en toch is de virtuositeit niet het belangrijkste. Het werk heeft een dieperliggende betekenis. Die moet overkomen."

Voor de Wind vindt het jammer dat er geen opname van Oxenvad beschikbaar is. "Dat is toch de musicus voor wie het werk is geschreven. Oxenvad hield zich ook sterk met het Deense nationalisme, de Deense folklore bezig. Met hem is toch een stukje van het specifiek Deense karakter dat Nielsen er in wilde leggen, verloren gegaan."

Om iets van die sfeer mee te krijgen luistert Voor de Wind het liefst naar opnamen van Scandinavische klarinettisten zoals Kjell-Inge Stevansson (EMI Classics) en Niels Thomsen (Chandos). Zij komen het dichtst bij de sfeer die Nielsen voor ogen moet hebben gehad. En die wil ze overbrengen. "Het is een van de moeilijkste concerten van het repertoire, maar als de bedoeling overkomt is het ook meteen een van de mooiste."